

บทเรียนสำเร็จรูป

ประวัติศาสตร์สมัยกรุงสุโขทัย

รายวิชา ประวัติศาสตร์ ส 21104 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เล่มที่ 4

เรื่อง สังคมและกฎหมายสมัยกรุงสุโขทัย

โดย

นางผ่องศรี สุกมลจันทร์

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ

โรงเรียนสูงเนิน อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

คำนำ

ในการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง ประวัติศาสตร์ สมัยกรุงสุโขทัย ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียนยังมีความเข้าใจในสาระเนื้อหาวิชายังไม่ถูกต้อง และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ

ครูผู้สอนจึงได้หาวิธีการที่จะนำมาสอนนักเรียนให้มีความเข้าใจมากขึ้น โดยจัดทำสื่อการเรียนการสอนประเภทบทเรียนสำเร็จรูป เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนกับนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

บทเรียนสำเร็จรูปนี้ประกอบด้วย สาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด คำชี้แจง แบบทดสอบก่อนเรียน เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน กรอบความรู้ กรอบคำถาม กรอบเฉลย แบบทดสอบหลังเรียนและเฉลยแบบทดสอบหลังเรียน เป็นสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนสามารถศึกษาสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของมาตรฐานตัวชี้วัด มีกระบวนการบอกไว้ครบทุกขั้นตอนให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายเกิดความเพลิดเพลินจากบทเรียนสำเร็จรูปนี้

ขอขอบคุณท่านผู้เชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนสูงเนิน และคณะครูทุกท่านที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ และเป็นกำลังใจในการจัดทำบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องนี้ด้วยดีตลอดมา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทเรียนสำเร็จรูปเรื่องนี้จะประโยชน์แก่นักเรียน และผู้ที่สนใจศึกษาเรื่องราวประวัติศาสตร์สมัยกรุงสุโขทัยซึ่งเป็นราชธานีแห่งแรกของคนไทย

นางผ่องศรี สุกมลจันทร์

สารบัญ

หน้า

สาระสำคัญ	1
คำแนะนำในการเรียน	2
แบบทดสอบก่อนเรียน	3
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน	5
กรอบความรู้ที่ 1 เรื่อง ลักษณะทางสังคมสมัยสุโขทัย	6
กรอบคำถามที่ 1	7
เฉลยกรอบคำถามที่ 1	8
กรอบความรู้ที่ 2 เรื่อง กลุ่มคนในสังคมสมัยสุโขทัย	9
กรอบคำถามที่ 2	10
เฉลยกรอบคำถามที่ 2	11
กรอบความรู้ที่ 3 เรื่อง หน้าที่ที่ถูกปกครอง	12
กรอบคำถามที่ 3	13
เฉลยกรอบคำถามที่ 3	14
กรอบความรู้ที่ 4 เรื่อง กฎหมายสมัยสุโขทัย	15
กรอบคำถามที่ 4	16
เฉลยกรอบคำถามที่ 4	17
กรอบความรู้ที่ 5 เรื่อง กฎหมายสมัยสุโขทัย	18
กรอบคำถามที่ 5	19
เฉลยกรอบคำถามที่ 5	20
กรอบบททวน เรื่อง สังคมและกฎหมายสมัยสุโขทัย	21
แบบทดสอบหลังเรียน	23
เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน	25
กระดาษคำตอบ	26
บรรณานุกรม	27

บทเรียนสำเร็จรูป

ประวัติศาสตร์สมัยกรุงสุโขทัย

เล่มที่ 4 เรื่อง สังคมและกฎหมายสมัยกรุงสุโขทัย

สาระสำคัญ

สังคมสุโขทัยมีการดำเนินชีวิตที่ผูกพันเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา แม้จะมีการแบ่งชนชั้นในสังคมแต่ก็เป็นการแบ่งแยกกันปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น และมีการพัฒนาการทางด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งเสริม ทำให้สังคมสุโขทัยพัฒนาเจริญก้าวหน้าประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้ ส 4.3

เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด

มฐ. ส 4.3 ม1/2 วิเคราะห์พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยในด้านต่าง ๆ

มฐ. . ส 4.3 ม1/3 วิเคราะห์อิทธิพลของวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทยในสมัยสุโขทัย และสังคมไทยในปัจจุบัน

จุดประสงค์การเรียนรู้ตัวชี้วัด

1. บอกลักษณะโครงสร้างทางสังคมในสมัยสุโขทัยได้
2. จำแนกชนชั้นปกครองและชนชั้นถูกปกครองได้ในสมัยสุโขทัยได้
3. วิเคราะห์ลักษณะของกฎหมายต่างๆในสมัยสุโขทัยได้

คำชี้แจงการใช้บทเรียนสำเร็จรูป สำหรับนักเรียน

1. บทเรียนสำเร็จรูปเล่มที่ 4 เรื่อง สังคมและกฎหมายสมัยกรุงสุโขทัย จัดทำขึ้นเพื่อให้ นักเรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง ในการศึกษาบทเรียนให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนดังต่อไปนี้
2. ให้นักเรียนศึกษาสาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดของการเรียน เพื่อให้ทราบว่าเมื่อนักเรียนได้ศึกษาบทเรียนสำเร็จรูปจบแล้ว นักเรียนจะได้รับความรู้ตามจุดประสงค์ในเรื่องอะไรบ้าง
3. ทำแบบทดสอบก่อนเรียนในกระดาษคำตอบที่เตรียมให้ พร้อมตรวจคำตอบ เพื่อเป็นการทดสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียน
4. นักเรียนศึกษาบทเรียนสำเร็จรูปตามลำดับขั้นตอนที่ละกรอบ นักเรียนจะได้รับความรู้ ตอบคำถามทบทวนความรู้พร้อมกับตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบได้ด้วยตนเอง
5. ถ้าตอบผิด ให้นักเรียนย้อนกลับไปอ่านในกรอบความรู้ที่ผ่านมา
6. ทำแบบทดสอบหลังเรียนวัดความรู้ความเข้าใจที่ได้รับ พร้อมตรวจคำตอบ เปรียบเทียบกับการทำแบบทดสอบก่อนเรียนให้ทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้
7. นักเรียนจะต้องตั้งใจใฝ่เรียน ใฝ่รู้ ซื่อสัตย์ มีวินัย ไม่ควรเปิดดูเฉลยคำตอบก่อนการตอบคำถาม

ผมขอให้เพื่อน ๆ ปฏิบัติ
ตามคำแนะนำ
อย่างเคร่งครัดนะครับ

แบบทดสอบก่อนเรียน

เรื่อง สังคมและกฎหมายสมัยกรุงสุโขทัย

คำชี้แจง : ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (x) ลงในกระดาษคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. สังคมสมัยสุโขทัยมีลักษณะอย่างไร
 - ก. สังคมเมือง
 - ข. สังคมชนบท
 - ค. สังคมเกษตรกรรม
 - ง. สังคมอุตสาหกรรม
2. การตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำมีผลได้อย่างไร
 - ก. ป้องกันการรุกรานของข้าศึก
 - ข. สะดวกในการค้าขาย
 - ค. สะดวกในการยกทัพสู้ศึกสงคราม
 - ง. สะดวกในการประกอบอาชีพและคมนาคม
3. จากเหตุการณ์ขับไล่ขอมแสดงถึงลักษณะเด่นในเรื่องใดของสังคมสุโขทัย
 - ก. สังคมที่เรียบง่าย
 - ข. สังคมที่มีความสมานสามัคคี
 - ค. สังคมชาวพุทธ
 - ง. สังคมที่ขยันอดทน
4. ข้อใดจำแนกกลุ่มคนในสังคมสมัยสุโขทัยได้ถูกต้อง
 - ก. ชนชั้นปกครอง ชนชั้นถูกปกครอง
 - ข. ชนชั้นกษัตริย์ ชนชั้นถูกปกครอง
 - ค. ชนชั้นผู้นำ ชนชั้นผู้ตาม
 - ง. ชนชั้นพ่อบ้าน ชนชั้นลูกบ้าน
5. ข้อใด คือ ชนชั้นปกครอง
 - ก. พระมหากษัตริย์ พระราชวงศ์ ขุนนาง พระสงฆ์
 - ข. พระมหากษัตริย์ ขุนนาง ข้าราชการ พระสงฆ์
 - ค. พระมหากษัตริย์ ข้าราชการ พระสงฆ์ ไพร่ฟ้า
 - ง. พระมหากษัตริย์ พระราชวงศ์ พระสงฆ์ ไพร่ฟ้า

6. ชนชั้นพิเศษที่ทุกคนชั้นให้ความเคารพนับถือทุกเพศทุกวัยคือชนชั้นใด
- ขุนนาง
 - พระราชวงศ์
 - ข้าราชการ
 - พระสงฆ์
7. “เพื่อนจูงวัวไปค้า จัมน้าไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้าง ค้า ใครจักค้าม้า ค้า
ใครจักใคร่ค้าเงือนค้าทอง ค้า ใคร่ฟ้าหน้าใส ” ข้อความนี้เกี่ยวข้องกับกฎหมายใด
- กฎหมายภาษีผ่านด่าน
 - กฎหมายเสรีภาพในการค้า
 - กฎหมายมรดก
 - กฎหมายตุลาการ
8. กฎหมายตุลาการมีลักษณะอย่างไร
- ตัดสินด้วยความยุติธรรม
 - ไม่รับสินบน
 - มีข้อยกเว้นสำหรับข้าราชการ
 - ถูกต้องข้อ ก และ ข้อ ข
9. นายแดงไปขโมยมะม่วง มะพร้าว นายสมบัติ ช่วยนายแดงหลบหนีถือว่าทำผิดกฎหมายใด
- กฎหมายตุลาการ
 - กฎหมายการลักพา
 - กฎหมายสิทธิในที่ดิน
 - กฎหมายมรดก
10. สิ่งใดเป็นเครื่องมือแก้ไขความขัดแย้งของคนในสังคม
- กฎหมาย
 - ความเข้มแข็งอดทน
 - พิธีกรรมทางศาสนา
 - ความศรัทธาเลื่อมใส

ทำกันได้อะไรเปล่า
สู้ๆ นะครับ

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน
เรื่อง สังคมและกฎหมายสมัยกรุงสุโขทัย

ข้อ

ตอบ

1.

ค.

2.

ง.

3.

ข.

4.

ก.

5.

ก.

6.

ง.

7.

ข.

8.

ง.

9.

ข.

10.

ก.

กรอบความรู้ที่ 1

ลักษณะทางสังคมสมัยสุโขทัย

สภาพสังคมโดยทั่วไปของสุโขทัยเป็นสังคมเกษตรกรรม มีพื้นฐานการดำเนินชีวิตที่ผูกพันเสมือนเครือญาติ มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ตามที่ราบลุ่มแม่น้ำมีการคมนาคม ติดต่อกันสะดวก มีความเป็นอยู่ที่มีความสุขความสบายจึงสามารถกำจัดอิทธิพลของขอมไปได้ย่อมแสดงว่าสังคมสุโขทัยเป็นสังคมที่มีความสมานสามัคคีเป็นอย่างดี จึงทำให้มีการพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้าประกอบกับสังคมสุโขทัยยึดมั่นในพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องขัดเกลาจิตใจให้มีความละเอียดอ่อนทั้งในแง่ของธรรมและในแง่ของศิลปกรรม ซึ่งเป็นมรดกตกทอดมาจนถึงปัจจุบัน

ลักษณะชนชั้นทางสังคม สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

ชนชั้นปกครอง บุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ในการปกครองประกอบด้วย พระมหากษัตริย์ พระราชวงศ์ ขุนนาง และพระสงฆ์

ชนชั้นที่ถูกปกครอง ได้แก่ ไพร่ หรือไพร่ฟ้า (ประชาชนทั่วไป) และทาส

กรอบคำถามที่ 1

ลักษณะทางสังคมสมัยสุโขทัย

คำชี้แจง : ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. สมัยสุโขทัยประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอะไร
ตอบ.....
2. การตั้งถิ่นฐานของประชาชนส่วนใหญ่อยู่บริเวณใด
ตอบ.....
3. สมัยสุโขทัยสามารถขับไล่ขอมได้สำเร็จปัจจัยที่สำคัญของประชาชนคือ
ตอบ.....
4. อะไรเป็นเครื่องยึดมั่น ชัดเกลาคใจใจของประชาชน
ตอบ.....
5. กลุ่มคนในสังคมสมัยสุโขทัย สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่
ตอบ.....

เฉลยกรอบคำถามที่ 1

ลักษณะทางสังคมสมัยสุโขทัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. สมัยสุโขทัยประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอะไร

ตอบ เกษตรกรรม

2. การตั้งถิ่นฐานของประชาชนส่วนใหญ่อยู่บริเวณใด

ตอบ ที่ราบลุ่มแม่น้ำ

3. สมัยสุโขทัยสามารถขับไล่ขอมได้สำเร็จปัจจัยที่สำคัญของประชาชนคือ

ตอบ ความสมานสามัคคี

4. อะไรเป็นเครื่องยึดมั่นขัดเกลาคิดใจของประชาชน

ตอบ พระพุทธศาสนา

5. กลุ่มคนในสังคมสมัยสุโขทัย สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

ตอบ ชนชั้นปกครองและชนชั้นถูกปกครอง

เก่งมากตอบถูกหมดเลย
ไม่ยากเกินไปใช่ไหมครับ

กรอบความรู้ที่ 2

กลุ่มคนในสังคมสมัยสุโขทัย

กลุ่มคนในสังคมสมัยสุโขทัย สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทได้แก่

ชนชั้นปกครอง บุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ในการปกครองประกอบด้วย

พระมหากษัตริย์ พระราชวงศ์ ขุนนาง และ
พระสงฆ์

ชนชั้นที่ถูกปกครอง ได้แก่ ไพร่

หรือไพร่ฟ้า (ประชาชนทั่วไป) และทาส

สังคมสุโขทัย ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นชนชั้น
ปกครอง ประกอบด้วยชนชั้นต่างๆ ดังนี้

1. พระมหากษัตริย์ เป็นประมุขของอาณาจักร มีอำนาจสูงสุด
มีฐานะเปรียบเสมือนบิดาของ ราษฎร เป็นผู้บำบัดทุกข์บำรุงสุขของราษฎร และเป็นผู้นำทัพ
ในยามเกิดสงคราม

2. พระราชวงศ์ คือ บรรดาพระญาติวงศ์ของพระมหากษัตริย์ทุกระดับมี
หน้าที่ช่วยเหลือราชการแทนพระมหากษัตริย์ในการปกครองบ้านเมือง

3. ขุนนาง ข้าราชการ เป็นผู้ดูแลบ้านเมือง ปกครองกำลังคนตาม
พระบรมราชโองการของพระมหากษัตริย์

4. พระสงฆ์ พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาหลักในสังคมสุโขทัย วัดและ
พระสงฆ์เป็น ศูนย์กลางของคนไม่จำกัดฐานะหรือเพศ

ส่วนชั้นพิเศษในสังคมสุโขทัยคือ “พระสงฆ์” ซึ่งได้รับการยกย่องจาก
พระมหากษัตริย์และยอมรับจากราษฎร เป็นตัวอย่างที่ดีเพราะเป็นผู้ประพฤติธรรม

กรอบคำถามที่ 2

กลุ่มคนในสังคมสมัยสุโขทัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีดเส้นใต้คำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดไม่ใช่ชนชั้นปกครอง
(พระมหากษัตริย์ / พระราชวงศ์ / ราษฎร)
2. ใครมีหน้าที่เป็นประมุขของอาณาจักร บำบัดทุกข์บำรุงสุขของราษฎร
(พระมหากษัตริย์ / พระสงฆ์ / พระราชวงศ์)
3. กลุ่มบุคคลใดที่มีหน้าที่ในการช่วยเหลือพระมหากษัตริย์ในการปกครองบ้านเมือง
(พระสงฆ์ / พระราชวงศ์ / ข้าราชการ)
4. ผู้ดูแลบ้านเมือง ปกครองกำลังคน หมายถึงชนชั้นใด
(พระสงฆ์ / ขุนนาง / เชื้อพระวงศ์)
5. ข้อใดที่ทุกชนชั้นให้ความเคารพเป็นและเป็นศูนย์กลางทุกเพศทุกวัย
(ขุนนาง ข้าราชการ / พระราชวงศ์ / วัดและพระสงฆ์)

ไม่แน่ใจอ่านใหม่อีกรอบก็ได้นะ

เฉลยกรอบคำถามที่ 2

กลุ่มคนในสังคมสมัยสุโขทัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีดเส้นใต้คำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดไม่ใช่ชนชั้นปกครอง
(พระมหากษัตริย์ / พระราชวงศ์ / ราษฎร)
2. ใครมีหน้าที่เป็นประมุขของอาณาจักร บำบัดทุกข์บำรุงสุขของราษฎร
(พระมหากษัตริย์ / พระสงฆ์ / พระราชวงศ์)
3. กลุ่มบุคคลใดที่มีหน้าที่ในการช่วยเหลือพระมหากษัตริย์ในการปกครองบ้านเมือง
(พระสงฆ์ / พระราชวงศ์ / ข้าราชการ)
4. ผู้ดูแลบ้านเมือง ปกครองกำลังคน หมายถึงชนชั้นใด
(พระสงฆ์ / ขุนนาง / เชื้อพระวงศ์)
5. ข้อใดที่ทุกชนชั้นให้ความเคารพและเป็นศูนย์กลางทุกเพศทุกวัย
(ขุนนาง ข้าราชการ / พระราชวงศ์ / วัดและพระสงฆ์)

กรอบความรู้ที่ 3

ชนชั้นที่ถูกปกครอง

ชนชั้นที่ถูกปกครอง ได้แก่ ไพร่ หรือไพร่ฟ้า และทาส

1. ไพร่ฟ้า หรือราษฎรสามัญชน ไพร่จะมีอิสระในการดำรงชีวิต ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของขุนนาง ข้าราชการ แต่จะต้องถูกเกณฑ์แรงงานให้กับทางราชการตามกำหนดเวลา
2. ทาส หมายถึงกลุ่มคนที่ไม่มีอิสระและเสรีภาพในการดำเนินชีวิตของตนเองและต้องเสียสละแรงงานให้กับนาย หรือผู้ที่ขายตนเองแก่นายเงิน หรือเป็น ทาสเชลยที่ถูกกวาดต้อนมา ซึ่งปรากฏในจารึกสมัยพระมหาธรรมราชาที่ 1 (ลิไทย)

ชนชั้นที่มีจำนวนมากในสมัยสุโขทัย

คือ ไพร่ฟ้า หรือราษฎรสามัญชน นะครับ
เพื่อนๆทราบหรือเปล่า

กรอบคำถามที่ 3

ชนชั้นที่ถูกปกครอง

คำชี้แจง พิจารณาข้อความต่อไปนี้แล้วจับคู่ข้อความที่สัมพันธ์กัน

ไพร์

ทาส

-1. มีอิสระในการดำเนินชีวิต
-2. ไม่มีอิสระและเสรีภาพในการดำเนินชีวิตของตนเอง
-3. จะถูกเกณฑ์ไปใช้แรงงานเป็นครั้งคราว
-4. ต้องเสียสละแรงงานให้กับนาย
-5. ปัจจุบันนักเรียนจัดเป็นชนชั้นใด

อ่านแล้วลองทดสอบฝีมือหน่อยดี
หรือเปล่าครับผมเอาใจช่วยเพื่อนๆ ครับ

เฉลยกรอบคำถามที่ 3

ชนชั้นที่ถูกปกครอง

คำชี้แจง พิจารณาข้อความต่อไปนี้แล้วจับคู่ข้อความที่สัมพันธ์กัน

.....ไพร่.....1. มีอิสระในการดำเนินชีวิต

.....ทาส.....2. ไม่มีอิสระและเสรีภาพในการดำเนินชีวิตของตนเอง

.....ไพร่.....3. จะถูกเกณฑ์ไปใช้แรงงานเป็นครั้งคราว

.....ทาส.....4. ต้องเสียสละแรงงานให้กับนาย

.....ไพร่.....5. ปัจจุบันนักเรียนจัดเป็นชนชั้น

ตอบกันดูใหม่ครับ

กรอบความรู้ที่ 4

กฎหมายสมัยกรุงสุโขทัย

กฎหมายไทยในสมัยสุโขทัยเท่าที่ปรากฏในหลักศิลาจารึกต่าง ๆ มีดังนี้

ห้ามเก็บภาษีผ่านด่านภายในประเทศ

จากข้อความในศิลาจารึกที่ว่า “เจ้าเมืองบ่เอาจกอบ ในไพร่ลู่ทาง” คือไม่เก็บภาษีระหว่างทางหรือภาษีผ่านด่าน

กฎหมายว่าด้วยเสรีภาพในการค้าขาย

ในศิลาจารึกมีข้อความปรากฏอยู่ว่า “เพื่อนจูงวัวไปค้า จัมนำไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้างค้า ใครจักใคร่ค้าม้าค้า ใครจักใคร่ค้าเงินค้าทองค้า” ซึ่งสมัยนั้นให้เสรีภาพภาพในการค้าขายกันอย่างเต็มที่ ไม่มีข้อผูกมัดสินค้า

กฎหมายมรดก

สมัยก่อนมีข้อบัญญัติว่า ผู้ที่ใดก็ตามหาสมบัติทรัพย์มาก็ตาม สมบัตินั้นต้องเป็นของส่วนรวมไม่สามารถยกให้ลูกหลานได้ แต่บัญญัตินี้ทำให้เกิดผลเสียแก่ประชาชนทั่วไป จึงต้องยกเลิกข้อบัญญัตินี้ไป ส่วนรายได้ทางรัฐจะให้การเก็บภาษีแทน

กฎหมายว่าด้วยลักษณะตุลาการ ตุลาการในสมัยสุโขทัยต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้ ตุลาการจะต้องตัดสินใจด้วยความยุติธรรม จะต้องไม่เห็นแก่ลาภสักการะหรืออยากได้ยศของผู้อื่น

กรอบคำถามที่ 4

กฎหมายสมัยกรุงสุโขทัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความต่อไปนี้แล้ว

กาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ถูกต้อง

กาเครื่องหมาย ✗ หน้าข้อความที่ผิด

- 1. ในสมัยสุโขทัยประชาชนต้องจ่ายภาษีผ่านด่านให้แก่ทางรัฐ
- 2. “เจ้าเมืองบ่เอาจกอบในไพร่ลู่ทาง” หมายถึง ไม่มีการเก็บ
ภาษีผ่านด่าน
- 3. การค้าเสรีสามารถค้าขายได้เฉพาะ วัว ม้า ช้าง เท่านั้น
- 4. การยกเลิกข้อบัญญัติของกฎหมายมรดกส่งผลดีแก่ประชาชน
- 5. กฎหมายว่าด้วยลักษณะตุลาการ มีข้อห้ามมิให้ตุลาการรับสินบน

ลองทำกันดูนะครับ

เฉลยกรอบคำถามที่ 4

กฎหมายสมัยกรุงสุโขทัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความต่อไปนี้แล้ว

กาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ถูกต้อง

กาเครื่องหมาย ✗ หน้าข้อความที่ผิด

..... ✗ 1. ในสมัยสุโขทัยประชาชนต้องจ่ายภาษีผ่านด่านให้แก่ทางรัฐ

..... ✓ 2. “เจ้าเมืองบ่เอาจกอบในไพร่ลู่ทาง” หมายถึง ไม่มีการเก็บ

ภาษีผ่านด่าน

..... ✗ 3. การค้าเสรีสามารถค้าขายได้เฉพาะ วัว ม้า ช้าง เท่านั้น

..... ✓ 4. การยกเลิกข้อบัญญัติของกฎหมายมรดกส่งผลดีแก่ประชาชน

..... ✓ 5. กฎหมายว่าด้วยลักษณะตุลาการ มีข้อห้ามมิให้ตุลาการรับสินบน

ถ้าทำผิดก็ทบทวนใหม่
นะครับนะครับ

กรอบความรู้ที่ 5

กฎหมายสมัยกรุงสุโขทัย

กฎหมายระหว่างประเทศ ข้อความในศิลาจารึกที่เกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศ มีอยู่ว่า ถ้าผู้ใดมาอ่อนน้อมยอมเป็นเมืองขึ้น ก็จะทำให้ความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือ ผู้ที่มาอ่อนน้อมนั้นไม่มีช้างม้า ผู้คนชายหญิง เงินทอง ก็ให้ช่วยเหลือไปตั้งบ้านเมือง ในสมัยของพ่อขุนรามคำแหงเมื่อมีชัยแก่ข้าศึกและจับเชลยได้ พระองค์ก็จะทรงพระกรุณาไม่ให้ฆ่าหรือลงโทษใดๆ

กฎหมายว่าด้วยสิทธิในที่ดิน ในสมัยสุโขทัยมีกฎหมายที่จะคุ้มครองและรับรองในทรัพย์สิน แต่ก่อนมีที่ดินที่รกร้างว่างเปล่ามีอยู่ทั่วไป ถ้าผู้ใดบุกเบิกหักล้างถางพงจนเป็นสวนหมากสวนผลไม้ ผู้นั้นก็ย่อมมีสิทธิในที่ดินนั้น

กฎหมายเกี่ยวกับการลักพา เมื่อผู้คนหนีเข้ามาอาศัยอยู่ในบ้านเรือน หรือวัดวาอาราม ให้นำตัวส่งคืน มีบทลงโทษปรับสินไหมวันละหมื่นพัน ไปจนถึง 5 วัน ถ้าพ้น 8 วัน ไม่นำส่งให้ลงโทษประจักษ์ทรัพย์สินของท่าน บ้านผู้ใดมีขโมยไปอาศัยหรือไปหา ให้เจ้าของบ้านพิจารณาว่าเป็นขโมยหรือไม่ ถ้าทราบว่าเป็นขโมยของมา ให้จับตัวหรือยึดทรัพย์สินนั้นไว้ เจ้าของทรัพย์ไล่ขโมยไปถึงบ้านตน เจ้าของทรัพย์ร้องขอให้ช่วยจับกุม ถ้าเจ้าของบ้านไม่ช่วยจะมีความผิด ให้ทำโทษโดยให้ชดใช้หนี้สินที่ขโมยเอามาจากเจ้าทรัพย์ให้หมด

กรอบคำถามที่ 5

กฎหมายสมัยกรุงสุโขทัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. ถ้าผู้ใดมาอ่อนน้อมยอมเป็นเมืองขึ้นในสมัยกษัตริย์พระองค์ใดที่ท่านทรงให้ความช่วยเหลือ
ตอบ.....
2. ประชาชนบุกเบิกหักล้างถางพงแล้วทรัพย์สินติดเป็นของผู้นั้นเป็นบัญญัติของกฎหมายใด
ตอบ.....
3. ในสมัยสุโขทัยถ้านักเรียนช่วยผู้ร้ายหลบหนีอยู่ในบ้านจะมีความผิดตามกฎหมายใด
ตอบ.....
4. ถ้านักเรียนที่หลบหนีกับผู้ร้าย นักเรียนจะถูกลงโทษอย่างไร
ตอบ.....
5. ในสมัยสุโขทัยมีกฎหมายใช้มีผลได้อย่างไร
ตอบ.....

ลองทำกันดูนะครับ

เฉลยกรอบคำถามที่ 5

กฎหมายสมัยกรุงสุโขทัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. ถ้าผู้ใดมาอ่อนน้อมยอมเป็นเมืองขึ้น ในสมัยกษัตริย์พระองค์ใดที่ท่านทรงให้ความช่วยเหลือ

ตอบ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช

2. ประชาชนบุกเบิกหักล้างถางพงแล้วทรัพย์สินสมบัติตกเป็นของผู้นั้นเป็นบัญญัติของกฎหมายใด

ตอบ กฎหมายว่าด้วยสิทธิในที่ดิน

3. ในสมัยสุโขทัยถ้านักเรียนช่วยผู้ร้ายหลบหนีอยู่ในบ้านจะมีความผิดตามกฎหมายใด

ตอบ กฎหมายเกี่ยวกับการลักพา

4. ถ้านักเรียนที่หลบหนีกับผู้ร้าย นักเรียนจะถูกลงโทษอย่างไร

ตอบ ชดใช้เท่ากับหนี้สินที่ขโมยมา หรือปรับสินไหมวันละหมื่นพัน

5. ในสมัยสุโขทัยมีกฎหมายใช้มีผลได้อย่างไร

ตอบ บ้านเมืองสงบสุข

ทำกันได้หรือเปล่า
ครับ

กรอบทบทวน

สังคมและกฎหมายสมัยกรุงสุโขทัย

สภาพสังคมโดยทั่วไปของสุโขทัยเป็นสังคมเกษตรกรรม
ให้มีการพัฒนาบ้านเมือง ให้เจริญก้าวหน้า ประกอบกับสังคมสุโขทัยยึดมั่นใน
พระพุทธศาสนา

กลุ่มคนในสังคมสมัยสุโขทัย สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทได้แก่

ชนชั้นปกครอง บุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ในการปกครองประกอบด้วย

พระมหากษัตริย์ พระราชวงศ์ ขุนนาง และพระสงฆ์

ชนชั้นที่ถูกปกครอง ได้แก่ ไพร่ หรือไพร่ฟ้า (ประชาชนทั่วไป)

และทาส

ลักษณะทางสังคมในสมัยสุโขทัยเป็นสังคมชนชั้น ไม่มีความซับซ้อน
มากนัก ทั้งนี้เนื่องจากในสมัยนั้นผู้คนมีจำนวนยังไม่มากนัก ประกอบกับชาวสุโขทัย มี
พระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ จึงทำให้การดำเนินชีวิตของผู้คนในสมัยสุโขทัย
ค่อนข้างมีลักษณะเรียบง่ายและสงบสุข

กฎหมายสมัยกรุงสุโขทัย

กฎหมายไทยในสมัยสุโขทัยเท่าที่ปรากฏในหลักศิลาจารึกต่างๆมีดังนี้

ห้ามเก็บภาษีผ่านด่านภายในประเทศ จากข้อความในศิลาจารึกที่ว่า “เจ้าเมืองบ่เอาจก
อบ ในไพร่ลู่ทาง” คือไม่เก็บภาษีระหว่างทางหรือภาษีผ่านด่าน

กฎหมายว่าด้วยเสรีภาพในการค้าขาย ในศิลาจารึกมีข้อความปรากฏอยู่ว่า “เพื่อนจูง
วัวไปค้า จั้มาไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้าง ค้า ใครจักใคร่ค้าม้า ค้า ใครจักใคร่ค้าเงือนค้าทองคำ”
ซึ่งสมัยนั้นให้เสรีภาพในการค้าขายกันอย่างเต็มที่ ไม่มีข้อผูกมัดสินค้า

กฎหมายมรดก สมัยก่อนมีข้อบัญญัติว่า ผู้ที่ใดก็ตามหาสมบัติทรัพย์มาก็ตาม สมบัตินั้นต้อง เป็นของส่วนรวมไม่สามารถยกให้ลูกหลานได้ แต่บัญญัตินี้ทำให้เกิดผลเสียแก่ประชาชน ทัวไป จึงต้องยกเลิกข้อบัญญัตินี้ไป ส่วนรายได้ทางรัฐจะให้การเก็บภาษีแทน

กฎหมายว่าด้วยลักษณะตุลาการ ตุลาการในสมัยสุโขทัยต้องมีคุณสมบัติดังนี้ตุลาการจะต้องตัดสินใจด้วยความยุติธรรม จะต้องไม่เห็นแก่ลาภสักการะหรืออยากได้ยศของผู้อื่น

กฎหมายระหว่างประเทศ ข้อความในศิลาจารึกที่เกี่ยวกับกฎหมายระหว่างประเทศ มีอยู่ว่า ถ้าผู้ใดมาอ่อนน้อมยอมเป็นเมืองขึ้น ก็จะทำให้ความเอื้อเพื่อช่วยเหลือ ผู้ที่มาอ่อนน้อมนั้นไม่มีช้าง ม้า ผู้คนชายหญิง เงินทอง ก็ให้ช่วยเหลือไปตั้งบ้านเมือง ในสมัยของพ่อขุนรามคำแหงเมื่อมีชัยแก่ข้าศึกและจับเชลยได้พระองค์ก็จะทรงพระกรุณาไม่ให้ฆ่าหรือลงโทษใด ๆ

กฎหมายว่าด้วยสิทธิในที่ดิน ในสมัยสุโขทัยมีกฎหมายที่จะคุ้มครองและรับรองในทรัพย์ แต่ก่อนมีที่ดินที่รกร้างว่างเปล่ามีอยู่ทั่วไป ถ้าผู้ใดบุกเบิกหักล้างถางพงจนเป็นสวนหมากสวนผลไม้ ผู้นั้นก็ย่อมมีสิทธิในที่ดินนั้น

กฎหมายเกี่ยวกับการลักพา เมื่อผู้คนหนีเข้ามาอาศัยอยู่ในบ้านเรือน หรือวัดวาอารามให้นำตัวส่งคืน มีบทลงโทษปรับไหมวันละหมื่นพัน ไปจนถึง 5 วัน ถ้าพ้น 8 วันไม่นำส่งให้ลงโทษประจุกทรัพย์สินของท่าน บ้านผู้ใดมีขโมยไปอาศัยหรือไปหา ให้เจ้าของบ้านพิจารณาว่าเป็นขโมยหรือไม่ ถ้าทราบว่าเป็นขโมยของมาให้จับตัวหรือยึดทรัพย์สินนั้นไว้ เจ้าของทรัพย์ไล่ขโมยไปถึงบ้านตน เจ้าของทรัพย์ร้องขอให้ช่วยจับกุม ถ้าเจ้าของบ้านไม่ช่วยจะมีความผิด ให้ทำโทษโดยให้ท่านให้ชดใช้หนี้สินที่ขโมยเอามาจากเจ้าทรัพย์ให้หมด

เพื่อนคงจะเข้าใจลักษณะทางสังคม สุโขทัยแล้วนะ

แบบทดสอบหลังเรียน

เรื่อง สังคมและกฎหมายสมัยกรุงสุโขทัย

คำชี้แจง : ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (x) ลงในกระดาษคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. สภาพสังคมสมัยสุโขทัยมีลักษณะอย่างไร
 - ก. สังคมเมือง
 - ข. สังคมชนบท
 - ค. สังคมเกษตรกรรม
 - ง. สังคมอุตสาหกรรม
2. การตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำมีผลได้อย่างไร
 - ก. สะดวกในการค้าขาย
 - ข. ป้องกันการรุกรานของข้าศึก
 - ค. สะดวกในการยกทัพสู้ศึกสงคราม
 - ง. สะดวกในการประกอบอาชีพและคมนาคม
3. ชนชั้นพิเศษที่ทุกชนชั้นให้ความเคารพนับถือทุกเพศทุกวัยคือชนชั้นใด
 - ก. ขุนนาง
 - ข. พระสงฆ์
 - ค. ข้าราชการ
 - ง. พระราชวงศ์
4. จากเหตุการณ์ขับไล่ขอมแสดงถึงลักษณะเด่นในเรื่องใดของสังคมสุโขทัย
 - ก. สังคมที่เรียบง่าย
 - ข. สังคมชาวพุทธ
 - ค. สังคมที่ขยันอดทน
 - ง. สังคมที่มีความสมัครสมานสามัคคี
5. ข้อใดจำแนกกลุ่มคนในสังคมสมัยสุโขทัยได้ถูกต้อง
 - ก. ชนชั้นกษัตริย์ ชนชั้นลูกปกครอง
 - ข. ชนชั้นผู้นำ ชนชั้นผู้ตาม
 - ค. ชนชั้นปกครอง ชนชั้นลูกปกครอง
 - ง. ชนชั้นพ่อบ้าน ชนชั้นลูกบ้าน

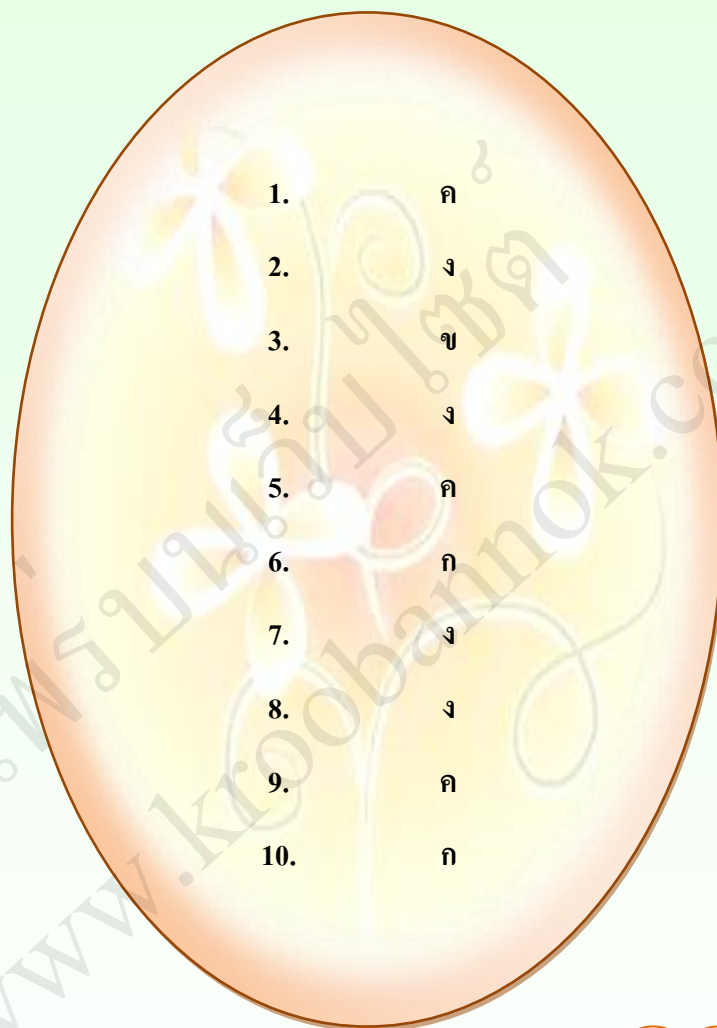

6. ข้อใด คือ ชนชั้นปกครอง
- พระมหากษัตริย์ พระราชวงศ์ ขุนนาง พระสงฆ์
 - พระมหากษัตริย์ ขุนนาง ข้าราชการ พระสงฆ์
 - พระมหากษัตริย์ ข้าราชการ พระสงฆ์ ไพร่ฟ้า
 - พระมหากษัตริย์ พระราชวงศ์ พระสงฆ์ ไพร่ฟ้า
7. กฎหมายตุลาการมีลักษณะอย่างไร
- ไม่รับสินบน
 - ตัดสินด้วยความยุติธรรม
 - มีข้อยกเว้นสำหรับข้าราชการ
 - ไม่รับสินบนและตัดสินด้วยความยุติธรรม
8. “เพื่อนจูงวัวไปค้า จัมนำไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้าง ค้า ใครจักค้าม้า ค้า ใครจักใคร่ค้าเงือนค้าทอง ค้า ไพร่ฟ้าหน้าใส ” ข้อความนี้เกี่ยวข้องกับกฎหมายใด
- กฎหมายมรดก
 - กฎหมายตุลาการ
 - กฎหมายภาษีผ่านด่าน
 - กฎหมายเสรีภาพในการค้า
9. นายแดงไปขโมยมะม่วง มะพร้าว นายสมบัติ ช่วยนายแดงหลบหนีถือว่า ทำผิดกฎหมายใด
- กฎหมายมรดก
 - กฎหมายตุลาการ
 - กฎหมายการลักพา
 - กฎหมายสิทธิในที่ดิน
10. สิ่งใดเป็นเครื่องมือแก้ไขความขัดแย้งของคนในสังคม
- กฎหมาย
 - พิธีกรรมทางศาสนา
 - ความเข้มแข็งอดทน
 - ความศรัทธาเลื่อมใส

ห้ามดูเฉลยก่อนตอบ
นะครับ

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน
เรื่อง สังคมและกฎหมายสมัยกรุงสุโขทัย

ทำกันได้ไหมเอ๋ย
ถ้าทำได้ไปดูเฉลย
กันเลยนะครับ

ชื่อ..... เลขที่..... ชั้น.....
 วิชา..... เรื่อง.....

ทดสอบก่อนเรียน ทดสอบหลังเรียน

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

สรุปการประเมิน ให้นักเรียนกรอกคะแนนก่อนเรียน และหลังเรียนลงในช่องผลการประเมิน
 และให้นักเรียนกาเครื่องหมาย / ลงในช่องการพัฒนา

ผลการประเมิน	
คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน

การพัฒนา	
พัฒนา	ไม่พัฒนา

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.(2543). คู่มือการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์
 “ประวัติศาสตร์ไทยจะเรียนจะสอนอย่างไร” กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กรมการ ศาสนา
 ณรงค์ พ่วงพิศและคณะ. (2544). หนังสือเรียนรู้พื้นฐานประวัติศาสตร์ ม.1.
 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
 ปิยโรจน์ เลี้ยวไพโรจน์. (2548). คู่มือสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ม.1.
 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.
 ผ่องศรี จันท้าวและคณะ. (2548). หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ
 วัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์พลับปลึง คงชนะ. (2544). หนังสือเรียนสาระประวัติศาสตร์ ม.1.
 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
 พลาคิษฐ์ สิทธิธัญกิจ. (2548). ประวัติศาสตร์ไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุขใจ.
 รศ.ดร. ไพฑูรย์ มีกุล และคณะ. (2544). หนังสือเรียนสาระประวัติศาสตร์ ม.1.
 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
 รศ.วิณา เอี่ยมประไพ และคณะ. (2544). สื่อสารการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ม.1.
 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
 ลักขณา คำตรง และคณะ. (2544). หนังสือเรียนสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.
 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แม็ค.